

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 345/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou KURÁŇ & MARKOVÁ, advokátska kancelária, s. r. o., Kresánkova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Juraj Kuráň, CSc., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 2/2020 z 22. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

6. Najvyšší súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol na neverejnom zasadnutí nariadenom na 22. január 2020 o 15.00 h, „*a to ešte počas plynutia lehoty na odôvodnenie podaných sťažností*“.

7. Sťažovateľ poukázal na to, že „*doslova len pár hodín pred uskutočnením neverejného zasadnutia sťažnostný súd obhajcom zaslal email zo dňa 22. 01. 2020. ktorým im oznámil, že na ten deň vytýčil termín neverejného zasadnutia, a že bude o sťažnostiach rozhodovať už o 15:00 (ešte počas plynutia lehoty na odôvodnenie sťažností), a preto ak majú obhajcovia záujem svoje sťažnosti odôvodniť, majú ich súdu doručiť pred neverejným zasadnutím*“.

8. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd takýmto postupom vytvoril neodôvodnenú časovú tieseň pre riadne odôvodnenie sťažnosti, keď mu v takej mimoriadne zložitej trestnej veci svojvoľne a neopodstatnene skrátil lehotu na prípravu jeho obhajoby proti rozhodnutiu, ktorým mal byť obmedzovaný na slobode po dobu ďalších štyroch mesiacov v sprísnenom režime kolúznej väzby.

9. V úmysle zamedziť, aby jeho sťažnosť neostala bez akéhokoľvek odôvodnenia, sťažovateľ aspoň upravil svoje písomné vyjadrenie k návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, a „*dal mu podobu odôvodnenia sťažnosti*“. Upozornil pritom najvyšší súd na skutočnosť, že rozhodnutie je založené nielen na nesprávnom vyhodnotení dôkazov, ale aj na výslovných nepravdách prevzatých z návrhu prokurátora, ktoré sú v priamom rozpore s obsahom zápisníc o výsluchoch svedkov, na ktoré sa rozhodnutie odvoláva. Zároveň namietal porušenie práva na obhajobu najvyšším súdom v kontexte predčasného nariadenia termínu verejného zasadnutia ešte počas plynutia lehoty na odôvodnenie sťažnosti.

10. Argumentáciu najvyššieho súdu, ktorou reagoval na uplatnené námietky tak, že „*bagatelizoval nedodržanie lehoty poskytnutej sťažovateľovi súdom prevej inštancie*“, sťažovateľ považuje za takú, ktorá „*neobstojí*“.

11. Sťažnostný súd rozhodovanie o sťažnostiach obvinených podľa presvedčenia sťažovateľa uponáhlal výlučne „z vlastnej úvahy a nebol tlačený žiadnou zákonnou ani inou lehotou, ktorej nedodržaním by mohlo dôjsť k zmareniu rozhodovania o väzbe alebo k porušeniu práv obvinených“. Skrátením poriadkovej lehoty na odôvodnenie sťažnosti sťažnostný súd znemožnil sťažovateľovi uplatniť svoje právo na obhajobu riadne a v lehote, na ktorú sa legitímne spoliehal.

12. Sťažovateľ najvyššiemu súdu tiež vytýka, že hoci sa snažil „*expresne*“ rozhodnúť o sťažnostiach obvinených, pri vypracovaní písomného vyhotovenia napadnutého rozhodnutia sa „*už tak veľmi neponáhľal*“ a doručoval ho špecializovanému súdu až na šiesty deň, t. j. 28. januára 2020, ktorý ho rovnako neexpedoval obratom, ale až s odstupom niekoľkých dní. To znamená, že sťažnostný súd od obvinených, teda aj sťažovateľa vyžadoval okamžité „*spracovanie dôvodov*“ ich sťažností bez ohľadu na poriadkovú lehotu a zložitosť trestnej veci, „*hoci rovnakým tempom vec nedokázal spracovať ani sám súd*“.

13. Názor najvyššieho súdu považuje sťažovateľ za rozporný s teóriou legitímnych očakávaní ako významnou súčasťou „*rozhodovacej praxe tak Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj ústavných súdov naprieč celou Európskou úniou*“, podľa ktorej „*je okrem jej iných čiastkových zložiek tiež vyžadované, aby štátne orgány a súdy vždy naplňali požiadavku legitímnych očakávaní*“ a to aj pri „*očakávaníach vytvorených vyhláseniami*“. Z toho sťažovateľ vyvodil, že „*keď raz sudca pre prípravné konanie určil taký procesný postup*“, že sťažovateľovi „*dal právo zdôvodniť (prostredníctvom svojho obhajcu) podanú sťažnosť proti ním vydanému rozhodnutiu v určenej lehote troch pracovných dní, tak... oprávnene očakával, že toto právo bude aj zachované, a nemôže nastať situácia, že sťažnostný súd jeho právo rešpektovať nebude*“.

14. Sťažovateľ podčiarkol, že čl. 50 ods. 3 ústavy zaručuje všetkým oprávneným osobám, že budú mať čas na prípravu obhajoby, ďalej, že budú mať možnosť pripraviť si obhajobu a že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Účelom práva zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu. Pozitívny

záväzok Slovenskej republiky pri realizácii práv obvineného v trestnom konaní je zabezpečený cestou Trestného poriadku, ktorý je právnym predpisom upravujúcim postup v trestnom konaní. Trestný poriadok v jednotlivých fázach trestného konania zaručuje ústavou garantované právo obhajoby.

15. Poukazujúc na relevantnú právnu úpravu, sťažovateľ dôvodil, že podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku možno sťažnosť podať do troch pracovných dní odo dňa oznámenia uznesenia. Z tohto ustanovenia vyplýva len to, že právne účinne možno uznesenie napadnúť sťažnosťou iba v určitej zákonom stanovenej lehote, ale nič nenasvedčuje tomu, že by v tejto zákonom stanovenej lehote musela byť sťažnosť aj odôvodnená, resp., že by vôbec musela obsahovať nejaké dôvody. Podľa sťažovateľa je nutné rozlišovať „sťažnosť“ ako druh opravného prostriedku proti uzneseniu, ktorú je potrebné zahlísiť v zákonom stanovenej lehote, aby mohol nadriadený orgán preskúmať napadnuté uznesenie a konanie, ktoré mu predchádzalo, a „dôvody sťažnosti“ (či odôvodnenie sťažnosti), pri ktorých už Trestný poriadok žiadnu zákonom stanovenú lehotu nestanovuje. Sťažovateľ pokračuje, že dôvody sťažnosti nie sú v trestnom procese obligatórnou náležitosťou sťažnosti, a preto na vyvolanie prieskumnej kompetencie nadriadeného orgánu postačí aj to, „*ak ide o podanie (zahlásenie) tzv. bianco sťažnosti, t. j. sťažnosti, ktorá žiadne odôvodnenie neobsahuje*“. Tieto závery podľa sťažovateľa vyplývajú z § 187 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré stanovuje lehotu na podanie sťažnosti a § 189 Trestného poriadku, ktoré upravuje dôvody sťažnosti a vymenúva subjekty, ktoré sú povinné sťažnosť odôvodniť, pritom ak tak neurobia, Trestný poriadok nestanovuje sankciu neúčinnosti podanej „*bianco sťažnosti*“. Sťažovateľ dodáva, že § 189 Trestného poriadku nehovorí nič o tom, že by prípadné odôvodnenie sťažnosti muselo byť podané v rovnakej zákonnej lehote ako samotná sťažnosť, a už vôbec nehovorí o tom, že by odôvodnenie sťažnosti nemohlo byť zaslané oprávnenému orgánu po uplynutí zákonom stanovenej lehoty na podanie sťažnosti.

16. Sťažovateľ zvýraznil, že v praxi sa uplatňujú tzv. poriadkové (či sudcovské) lehoty, prostredníctvom ktorých orgán, ktorý napadnuté uznesenie vydal, môže sťažovateľovi stanoviť lehotu na odôvodnenie sťažnosti. Nejde o stanovenie povinnosti sťažovateľovi, aby podanú sťažnosť odôvodnil, ale ide o možnosť, že tak môže urobiť

v určenej lehote s tým, že po jej uplynutí bude vec predložená nadriadenému orgánu na rozhodnutie sťažnosti, a to bez ohľadu na to, či podanú sťažnosť odôvodní alebo neodôvodní. V aplikačnej praxi sa, ako tvrdí sťažovateľ, takto bežne postupuje a túto prax možno označiť za súladnú s ustanoveniami Trestného poriadku, z ktorých vyplýva napríklad aj právo na obhajobu (t. j. právo poznať nielen obsah uznesenia, ale aj dôkazy, ktoré viedli k vydaniu uznesenia, právo poradiť sa s advokátom a za pomoci advokáta skoncipovať dôvody sťažnosti a podobne). Právo na právnu pomoc má pritom každá osoba, ktorej sa uznesenie dotýka (napríklad aj svedok v prípade vydania uznesenia, ktorým mu bola uložená poriadková pokuta a podobne). Určenie lehoty sťažovateľovi na možné odôvodnenie sťažnosti zo strany orgánu, ktorý uznesenie vydal, je preto vhodným spôsobom, ako dať sťažovateľovi najavo, že má priestor aj na sformulovanie dôvodov sťažnosti a že po tejto lehote bude vec predložená nadriadenému orgánu na rozhodnutie o sťažnosti. V tomto smere považoval sťažovateľ za nutné zopakovať, že mal právo poznať nielen obsah uznesenia, ale aj konanie, ktoré vydaniu uznesenia predchádzalo, a nie je možné akceptovať taký výklad, pri ktorom sa má sťažovateľ uspokojiť len s oznámením obsahu uznesenia a už ho nemá čo zaujímať konanie, ktoré vydaniu uznesenia predchádzalo.

17. Rozhodnutím najvyššieho súdu tak podľa sťažovateľa preukázateľne došlo k porušeniu jemu ústavou zaručeného základného práva na obhajobu, pretože právo na spravodlivý proces, právo obhajoby a právo na rovnosť účastníkov v konaní pred súdom nemôžu byť chápané a realizované len formálne, ale aj reálne, pritom nerešpektovanie a nedodržanie poriadkovej lehoty zo strany sťažnostného súdu, ktorú súd prvého stupňa určil ako primeranú na odôvodnenie sťažnosti, je vážnym porušením práva na obhajobu, a pokiaľ k tomuto došlo v prípade rozhodovania o väzbe, logicky je takéto rozhodnutie o sťažnosti postihnuté podstatnou procesnou vadou. V tomto prípade porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa právo na obhajobu, vyúsťuje až do porušenia práva na osobnú slobodu.

18. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie takto nálezom rozhodol:

„I. Najvyšší súd Slovenskej republiky Uznesením zo dňa 22. 01. 2020, sp. zn.: 4 Tost 2/2020, porušil základné právo Sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky Uznesením zo dňa 22. 01. 2020, sp. zn.: 4 Tost 2/2020, porušil právo Sťažovateľa na zákonné a preskúmateľné rozhodnutie podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

III. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. 01. 2020, sp. zn.: 4 Tost 2/2020 sa zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie s tým, že sa mu prikazuje, aby Sťažovateľa bezodkladne prepustil z väzby na slobodu.“

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

21. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

22. Podľa § 39 ods. 1 a 3 zákona o ústavnom súde v každom podaní určenom ústavnému súdu sa musí uviesť, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a musí byť podpísané.

23. Podľa § 43 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania musí okrem všeobecných náležitostí podľa § 39 obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, jeho bydlisko a sídlo, označenie subjektu, proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí byť datovaný a podpísaný navrhovateľom alebo jeho právnym zástupcom. K návrhu na začatie konania sa musí pripojiť plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V splnomocnení sa výslovne uvedie, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

24. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

25. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

26. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

27. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,...

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,...

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

28. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

29. V prvom rade ústavný súd považuje za podstatné pripomenúť, že pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti predovšetkým skúma, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 a § 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123 a § 124 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

30. Ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

31. Sťažovateľ je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, ktorý je v súlade s § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Je teda povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy

klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, II. ÚS 70/2015, III. ÚS 402/2017, II. ÚS 154/2019). Naďalej totiž zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

32. Začatie konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je ovládané dispozičnou zásadou, ktorá prenáša procesnú zodpovednosť za podobu, v akej sa mu poskytne ústavno-súdna ochrana, na sťažovateľa. Práve sťažovateľ je povinný predložiť ústavnému súdu formálne vybavený návrh na začatie konania (ústavnú sťažnosť), na základe ktorého bude ústavný súd pri predbežnom prerokovaní schopný utvoriť si úsudok o (ne)splnení procesných podmienok na ďalšie konanie o ústavnej sťažnosti. To znamená, že sťažovateľ je povinný k ústavnej sťažnosti pripojiť také prílohy, ktoré by slúžili aspoň ako dôkaz existencie zásahu, ktorý má porušovať jeho základné práva a slobody a proti ktorému ústavnou sťažnosťou brojí (III. ÚS 502/2016, II. ÚS 30/2018, II. ÚS 254/2019).

33. V súvislosti s posudzovaním splnenia zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, ktorý koncipoval aj samotnú ústavnú sťažnosť podanú ústavnému súdu, k svojej ústavnej sťažnosti nedoložil kópiu namietaného rozhodnutia všeobecného súdu (uznesenie najvyššieho súdu). Predloženie rozhodnutia všeobecného súdu, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, je pritom podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. Už konštatovaná dispozičná zásada si tu vyžaduje maximálnu procesnú aktivitu sťažovateľa a len výnimočne procesnú aktivitu ústavného súdu vyvolanú návrhom sťažovateľa (III. ÚS 502/2016).

34. Ústavný súd zdôrazňuje, že takéto nedostatky nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Na takýto postup slúži v prvom rade inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a z doterajšej

rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom ustanovených náležitostí podaní účastníkov konania (m. m. napr. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, IV. ÚS 77/08, I. ÚS 162/2010, III. ÚS 206/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 594/2012 a iné), keď pred nadobudnutím účinnosti zákona o ústavnom súde zásadne odmietal takéto sťažnosti pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

35. Napriek uvedenému ústavný súd vzhľadom na závažnosť tvrdeného zásahu do základných práv sťažovateľa a na ich podstatu pristúpil k preskúmaniu ústavnej sťažnosti sťažovateľa s tým, že s obsahom napadnutého rozhodnutia sa oboznámil z jeho kópie priloženej k inej ústavnej sťažnosti (podanej spoluobvineným sťažovateľom) vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 528/2020, pôvodne pridelenej tej istej sudkyňi spravodajkyňi.

36. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 2/2020 z 22. januára 2020.

37. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

38. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

39. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

40. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

41. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

42. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

43. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

44. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

45. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

46. K zásahu do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru malo podľa názoru sťažovateľa dôjsť tým, že o jeho riadnom opravnom prostriedku proti prvostupňovému rozhodnutiu o predĺžení trvania jeho

väzby v prebiehajúcom trestnom konaní najvyšší súd rozhodol 22. januára 2020 (uznesením sp. zn. 4 Tost 2/2020), t. j. v čase, keď ešte neuplynula lehota určená sudcom pre prípravné konanie špecializovaného súdu na podanie sťažnosti v jej písomnej forme, resp. jej odôvodnenia, čím došlo k zmareniu možnosti sťažovateľa predložiť nadriadenému súdu svoju argumentáciu proti ďalšiemu trvaniu jeho väzby v takom rozsahu a takej kvalite, ako to mienil urobiť.

III.A K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

47. Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením označených základných práv zaručených ústavou a práva zaručeného dohovorom považuje predovšetkým za potrebné zdôrazniť, že konanie pred najvyšším súdom a ním vydané napadnuté rozhodnutie bolo konaním a rozhodnutím o väzbe sťažovateľa, t. j. o jeho osobnej slobode. Táto okolnosť má rozhodujúci vplyv na možnosť profitovania sťažovateľa z ním označených článkov ústavy a dohovoru.

48. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 113/05, II. ÚS 151/09, II. ÚS 311/2013, IV. ÚS 444/2013, IV. ÚS 444/2013), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľný čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktorý je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality, a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

49. Obdobne vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd zdôrazňuje, že označené ustanovenie je z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach aplikovateľné v zásade len na rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o vine a treste, t. j. trestnom obvinení) a nevzťahuje sa na rozhodovanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, z hľadiska procesných záruk poskytnutých osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (m. m. napr. I. ÚS 256/07, II. ÚS 15/05, III. ÚS 272/03, IV. ÚS 65/05). Tento právny názor vychádza z rešpektovania rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), v zmysle ktorej sa osobná sloboda chráni v zásade prostredníctvom čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom (čl. 5 ods. 1 dohovoru), pričom súčasťou záruk vyvoditeľných z čl. 5 dohovoru je aj ochrana práva jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným priet'ahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), ako aj ochrana práva jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene [(čl. 5 ods. 4 dohovoru); k uvedenému pozri napr. *Khudoyorov v. Rusko*, č. 6847/02, rozsudok ESLP z 8. 11. 2005, body 124 – 125, 172 – 174 a 193; *Öcalan v. Turecko*, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESLP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a 103; *Khudobin v. Rusko*, č. 59696/00, rozsudok ESLP z 26. 10. 2006, body 103 a 115].

50. Takisto pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa porušenia práva sťažovateľa na obhajobu vyjadreného v čl. 50 ods. 3 ústavy, ústavný súd už opakovane judikoval, že tento článok ústavy sa zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe (napr. II. ÚS 15/05). Pri väzobných konaniach vníma ústavný súd právo na obhajobu ako súčasť práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy, príp. čl. 5 dohovoru a v prípade zistenia porušenia práva na obhajobu vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe pristúpi k vysloveniu jeho porušenia prostredníctvom čl. 17 ústavy alebo čl. 5 dohovoru, nie prostredníctvom sťažovateľom označeného čl. 50 ods. 3 ústavy (obdobne napr. I. ÚS 125/2015, II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013, II. ÚS 600/2014, III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 135/04).

51. Ústavný súd, súc viazaný návrhom na rozhodnutie (§ 45 zákona o ústavnom súde), v tomto prípade konštatuje, že sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 2/2020 z 22. januára 2020 v súvislostiach rozhodovania o pokračovaní (predĺžení trvania) väzby, na ktoré sa tieto ním označené články ústavy a dohovoru vecne nevzťahujú. Keďže neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru, ústavná sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd z tohto dôvodu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.B K namietanému porušeniu práva podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru

52. K sťažovateľom namietanému porušeniu čl. 5 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 2/2020 z 22. januára 2020 ústavný súd poznamenáva, že označený článok obsahuje katalóg viacerých konkrétnych prípustných spôsobov zásahu orgánu verejnej moci [pod písm. a) až f)] do osobnej slobody fyzickej osoby. Sťažovateľ ale nešpecifikoval, v rozpore s ktorým konkrétnym z nich mal najvyšší súd v jeho veci postupovať, a tak nedovolené zasiahnuť do jeho osobnej slobody. Takáto sťažovateľom uplatnená formulácia umožňuje neprípustné dohady o jeho zámeroch, pre ktoré sa svojou ústavnou sťažnosťou v tejto časti obrátil na ústavný súd, a jeho požiadavka vysloviť porušenie práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 dohovoru ako celku dôvodne vzbudzuje podozrenie, že sám sťažovateľ (jeho kvalifikovaný právny zástupca) si nebol istý tým, v čom presne spočívalo porušenie čl. 5 ods. 1 dohovoru rozhodnutím najvyššieho súdu. V tomto smere ústavný súd nemôže nahrádzať zákonnú povinnosť sťažovateľa označiť, ktoré základné práva alebo slobody mali byť podľa neho porušené [pozri § 123 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde].

53. Ústavný súd však dodáva, že ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 2/2020 z 22. januára 2020 sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa (predĺženia lehoty jej trvania). Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 [písm. c), keďže zjavne nešlo

o situácie uvedené v písm. a), b), d), e) a f) tohto článku] dohovoru sa naopak *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka porušenia čl. 5 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu je teda neopodstatnená už na prvý pohľad (obdobne napr. I. ÚS 338/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 318/06, III. ÚS 34/07).

54. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.C K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru

55. Základné právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon. V zmysle judikatúry ústavného súdu pod zákonom ustanoveným spôsobom pozbavenia osobnej slobody (čl. 17 ods. 2 ústavy) je treba rozumieť taký postup a rozhodnutia súdov, ktoré rešpektujú ustanovenia Trestného poriadku. Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Ústava sama teda neustanovuje ani dôvody väzby, ani čas, na ktorý možno vziať do väzby, ale odkazuje v tomto smere na zákonnú úpravu. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Jej nerešpektovanie je zároveň nerešpektovaním ústavy, a tým i porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu (obdobne napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 48/00, II. ÚS 315/06, I. ÚS 628/2017).

56. Právo obvineného na obhajobu je nepochybne elementom aj konania o väzbe. Treba ho teda považovať za súčasť procesných práv obvineného aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ústavy. Povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe sa obvinenému reálne umožnilo (obdobne II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013).

57. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia sp. zn. 4 Tost 2/2020 z 22. januára 2020 zistil, že najvyšší súd sa okolnosťou prezentovanou sťažovateľom v ústavnej sťažnosti na základe jeho námietky zaoberal. Poukazujúc pritom na právnu úpravu sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku proti uzneseniu obsiahnutú v ustanoveniach § 185 – § 195 Trestného poriadku, najvyšší súd pripomenul, že sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorému sťažnosť smeruje, a to do 3 dní od oznámenia uznesenia (§ 187 ods. 1 Trestného poriadku). Poznamenal, že ustanovenie § 187 ods. 1 Trestného poriadku o lehote a mieste na podanie sťažnosti odkazuje na špecifickú zákonnú lehotu na podanie sťažnosti proti uzneseniu súdu o väzbe, ktorá je vyjadrená vo vzťahu k prokurátorovi v ustanovení § 83 ods. 2 prvej vete Trestného poriadku slovami „len ihneď“. Tento režim sa v zmysle § 83 ods. 2 vety za bodkočiarkou Trestného poriadku vzťahuje aj na obvineného, ale len na lehotu podania sťažnosti proti uzneseniu o ponechaní obvineného vo väzbe a proti uzneseniu o predĺžení lehoty trvania väzby v prípravnom konaní podľa § 76 ods. 3 a 4 Trestného poriadku (R 29/2010). Najvyšší súd konštatoval, že obvinení, medzi nimi aj sťažovateľ, ihneď po vyhlásení uznesenia o predĺžení trvania ich väzby zahlásili sťažnosť a nadväzne sudca pre prípravné konanie uložil obvineným (ich obhajcom) poriadkovú lehotu na spracovanie sťažnosti tri pracovné dni, a zároveň ich upozornil, že spis bude v najbližší pracovný deň predložený nadriadenému súdu, preto bolo potrebné písomne spracované sťažnosti zaslať priamo tomuto súdu. Najvyšší súd k tejto skutočnosti zaujal názor, v zmysle ktorého nevidel dôvod, prečo by mal sudca pre prípravné konanie vo väzobných veciach, ktoré sa musia vybavovať prednostne a urýchlene, „*nadstavovať novú poriadkovú - sudcovskú lehotu*“ na odôvodnenie sťažnosti, a zároveň poznamenal, že nie je jeho povinnosťou ako nadriadeného súdu vyčkávať, resp. vyprosovať si od strán trestného konania odôvodnenie sťažnosti. Napriek tomu najvyšší súd upovedomil obhajcov obvinených, teda aj obhajcu sťažovateľa, o termíne konania neverejného zasadnutia, a taktiež na možnosť, nie povinnosť, písomne podané sťažnosti odôvodniť. Obhajcovia obvinených (okrem jedného) túto možnosť aj využili. Nad rámec uvedeného najvyšší súd dodal, že dôvody sťažnosti nie sú jej obligatórnou náležitosťou, a preto na vyvolanie prieskumnej kompetencie nadriadeného orgánu postačí aj to, ak ide o podanie (zahlásenie) tzv. *bianco* sťažnosti, t. j. sťažnosti, ktorá žiadne odôvodnenie neobsahuje. V posudzovanom prípade sa podľa názoru

najvyššieho súdu obhajcovia dostatočným spôsobom k veci vyjadrili tak písomne k návrhu príslušného prokurátora na predĺženie dôvodov väzby, ako aj pri výsluchoch obvinených.

58. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia skutočne potvrdzuje, že o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa najvyšší súd rozhodol v čase plynutia (pred skončením) sudcom pre prípravné konanie špecializovaného súdu určenej lehoty troch pracovných dní na písomné odôvodnenie „zhlásenej“ sťažnosti proti rozhodnutiu zo 17. januára 2020 o predĺžení lehoty trvania väzby, a to po predchádzajúcom upozornení na takýto procesný postup. Na prvý pohľad táto skutočnosť môže vyvolať pochybnosť o tom, či postup najvyššieho súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozhodnutia, bol ústavne konformný, a teda či neprípustne nezasiahol do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu v nadväznosti na jeho obhajobné práva nedôvodným skrátením lehoty určenej prvostupňovým súdom na podanie písomného odôvodnenia riadneho opravného prostriedku a „vynútením“ pružnej reakcie obhajcu sťažovateľa, čím znemožnil sťažovateľovi (jeho obhajcovi) predniesť argumentáciu proti predĺženiu trvania lehoty jeho väzby v kvalite, ktorú by mohol dosiahnuť bez pôsobenia časovej tiesne vyvolanej nariadením neverejného zasadnutia v termíne plynutia lehoty určenej špecializovaným súdom.

59. Pre rozhodnutie ústavného súdu, či došlo alebo nedošlo k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť rozhodnutím najvyššieho súdu, sú však relevantnými aj konkrétne okolnosti danej preskúmvanej veci, na ktoré je v zmysle svojej judikatúry ústavný súd v každom jednotlivom prípade povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať (obdobne pozri II. ÚS 353/06, II. ÚS 142/07, II. ÚS 80/08, I. ÚS 59/2016, III. ÚS 217/2016 a pod., ale vyplýva to aj z mnohých rozhodnutí ESLP napr. Letellier proti Francúzsku, rozhodnutie z 26. 6. 1991, *Annuaire*, č. 207; Navarra proti Francúzsku, rozhodnutie z 23. 11. 1993, *Annuaire*, č. 273-B a ďalšie).

60. Ako z obsahu ústavnej sťažnosti jednoznačne vyplýva, namietaným je druhostupňové rozhodnutie a v tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 192 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý upravuje rozsah preskúmvacej činnosti nadriadeného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti, ktorý vzhľadom na absenciu osobitnej úpravy v súvislosti

so sťažnosťou proti rozhodnutiu o väzbe (§ 83 Trestného poriadku), treba aplikovať aj vo vzťahu k preskúmvaniu tzv. väzobných rozhodnutí prvostupňového (v tomto prípade špecializovaného) súdu. Podľa tohto zákonného ustanovenia pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a

b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

61. Účinná zákonná úprava, ktorá bola základom konania a rozhodovania najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu (vychádzajúc aj z čl. 2 ods. 2 ústavy), teda zakotvuje tzv. obmedzený revízny princíp. Tento spočíva v tom, že najvyšší súd pri rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe (predĺžení jej trvania) preskúmava správnosť výrokov napadnutého uznesenia zo všetkých hľadísk (bez ohľadu na to, či ich sťažovateľ v sťažnosti výslovne uviedol alebo nie) a správnosť postupu konania, ktoré napadnutým výrokom predchádzalo, a to rovnako z hľadiska všetkých chýb, ktoré mohli spôsobiť nesprávnosť napadnutých výrokov uznesenia (opäť bez ohľadu na ich konkretizáciu v sťažnosti). Preskúmvacia činnosť najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu je teda limitovaná rozsahom predmetu konania pred prvostupňovým – špecializovaným súdom a zákonná úprava nepredpokladá, že by najvyšší súd ako súd sťažnostný mal rozhodovať o určitej skutočnosti, ktorá nebola predmetom konania pred špecializovaným súdom. Uvedené by bolo okrem iného v rozpore s dvojinštančnosťou konania a rozhodovania o väzbe, ktorá vyplýva z viacerých ustanovení Trestného poriadku (§ 83 a § 76). Ustanovenie § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku síce zakotvuje právomoc najvyššieho súdu v prípade, že nezamietne sťažnosť z dôvodov uvedených v § 193 ods. 1 Trestného poriadku, zrušiť napadnuté uznesenie a rozhodnúť o veci, avšak aj toto zákonné ustanovenie treba vykladať s ohľadom na rozsah preskúmvacej činnosti najvyššieho súdu tak, že nie je namieste v konaní o sťažnosti rozširovať predmet konania nad rámec predmetu konania pred prvostupňovým súdom.

62. Uvedený revízny princíp v spojení s tým, že sťažovateľ mal možnosť predniesť svoje argumenty proti predĺženiu lehoty trvania väzby v konaní pred súdom prvého stupňa, a to jednak písomným vyjadrením sa k návrhu príslušnej prokuratúry na predĺženie trvania

lehoty väzby, ako aj pri jeho výsluchu pred špecializovaným súdom v rámci konania o tomto návrhu, je takou okolnosťou, ktorá výrazne oslabuje reálnosť obmedzenia obhajobných práv sťažovateľa v rámci konania o osobnej slobode rozhodnutím najvyššieho súdu s konkrétnym skutočným (uchopiteľným) dopadom na jeho základné práva, navyše ak písomné dôvody sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu v konečnom dôsledku najvyššiemu súdu predložil.

63. Správnosť tohto záveru je podporená aj absenciou uvedenia (v ústavnej sťažnosti) konkrétnej sťažovateľom zamýšľanej argumentácie, ktorú mienil, ale z dôvodu časovej tiesne nemohol sťažnostnému – najvyššiemu súdu predostrieť v písomných dôvodoch „zahlásenej“ sťažnosti, a ktorú by považoval za relevantnú (s potenciálom iného rozhodnutia o väzbe) a súčasne nereflektovanú zo strany nadriadeného súdu, teda ponechanú bez adekvátnej reakcie konajúceho všeobecného súdu.

64. Sťažovateľ tak nepredniesol nijakú okolnosť, ktorá by v materiálnom poňatí ochrany základného práva na osobnú slobodu dostatočne odôvodňovala záver o odopretí jeho práva na obhajobu.

65. Ďalšou okolnosťou, na ktorú ústavný súd v predmetnej veci prihliadol, bola skutočnosť, že najvyšší súd uplatnený, sťažovateľom namietaný, postup odôvodnil, opierajúc sa o konkrétne zákonné ustanovenia platného a účinného procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo. Interpretáciu a následnú aplikáciu týchto noriem pritom nie je možné hodnotiť ako takú, ktorá by bola v rozpore s ich znením, zmyslom alebo účelom. Ani sám sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nekonkretizoval ustanovenie Trestného poriadku, ktoré by najvyšší súd zjavne porušil alebo neprípustne „obišiel“.

66. Na námietky sťažovateľa ústavný súd poukazuje i na príslušnú právnu úpravu trestného konania, keď podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorého uzneseniu smeruje, a to do troch pracovných dní od oznámenia uznesenia, s výnimkou sťažnosti proti uzneseniam podľa § 83 ods. 2...; podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku proti uzneseniu o nevzatí do väzby alebo uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu môže prokurátor podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia;

to platí aj pre podanie sťažnosti obvineným... proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodoval podľa § 76 ods. 3 alebo 4,... a práve ustanovenie § 76 ods. 3 Trestného poriadku bolo tým, podľa ktorého špecializovaný súd konal a rozhodoval vo veci predĺženia lehoty trvania väzby sťažovateľa. Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že proti uzneseniu špecializovaného súdu bol sťažovateľ oprávnený podať sťažnosť iba ihneď, teda nemal k dispozícii na jej podanie ani inak zákonom garantovanú všeobecnú lehotu troch pracovných dní. Je tak zjavné, že platná a účinná zákonná úprava kladie pri vybraných rozhodnutiach o väzbe ústavne akceptovateľný dôraz na čo najrýchlejšie prejednanie väzobnej veci, čo manifestuje aj upustením od inak štandardnej trojdňovej lehoty na podanie sťažnosti proti uzneseniu prvostupňového súdu, na ktorú pri označených rozhodnutiach neexistuje zákonný nárok.

67. V tomto svetle sa potom aj argumentácia sťažovateľa „*Účelom práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy je poskytnutie príležitosti brániť sa a obvineniu zo spáchania trestného činu. Vo veci, sp. zn. II. ÚS 52/98, ústavný súd uviedol, že pozitívny záväzok Slovenskej republiky pri realizácii práv obvineného v trestnom konaní je zabezpečený cestou Trestného poriadku, ktorý je právnym predpisom upravujúcim postup v trestnom konaní. Trestný poriadok v jednotlivých fázach trestného konania zaručuje ústavou garantované právo obhajoby.*“ javí ako nepriliehavá, keďže postup najvyššieho súdu bol práve postupom v súlade s dotknutými ustanoveniami Trestného poriadku upravujúcimi riadny opravný prostriedok proti uzneseniu – sťažnosť. Práve naopak, sťažovateľom uplatnený výklad ustanovení procesného predpisu o „fakultatívnosti“ odôvodnenia sťažnosti proti uzneseniu o väzbe (uvedený v bode 15 odôvodnenia tohto uznesenia) svedčí v prospech postupu najvyššieho súdu.

68. Napokon v súvislosti so sťažovateľom požadovanou ochranou jeho základných práv nebola pri celkovom posúdení ústavnej sťažnosti úplne bez významu skutočnosť, že najvyšší súd termín verejného zasadnutia o podaných opravných prostriedkoch vopred oznámil obhajcom obvinených, a to s možnosťou predloženia ich dôvodov. A keďže išlo o posledný deň sudcom pre prípravné konanie špecializovaného súdu určenej lehoty, nemožno to považovať za také skrátenie, ktoré by absolútne vylúčilo možnosť primeranej reakcie obvinených (ich obhajcov), a to ani s prihliadnutím na skutočnosť, že k oznámeniu

termínu neverejného zasadnutia došlo len niekoľko hodín pred jeho konaním. Je opodstatneným predpoklad, že v posledný deň lehoty určenej na podanie sťažnosti v písomnej podobe je jej príprava už v štádiu minimálne spôsobilom (veľmi) stručne definovať jej nosné – kľúčové dôvody určujúce zameranie prieskumu v rámci sťažnostného konania. Preto sťažovateľom (jeho právnym zástupcom) uplatnenú námietku, že jeho písomné odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu vzhľadom na krátkosť času spočívalo iba v úprave písomného vyjadrenia k návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, ústavný súd nemohol akceptovať ako argument schopný vzbudiť presvedčenie o takom nedostatku časového priestoru, ktorý by vylučoval prednes hlavných dôvodov proti väzbe, resp. proti prvostupňovému rozhodnutiu.

69. Jednoznačná právna úprava procesnej situácie po rozhodnutí o predĺžení trvania väzby sťažovateľa, predchádzajúce oznámenie najvyššieho súdu sťažovateľovi o skrátení lehoty na predloženie písomných dôvodov sťažnosti, skutočnosť, že sťažovateľ písomné dôvody reálne predložil, povinnosť nadriadeného súdu preskúmať v rámci revízneho princípu všetky, a nie iba vytýkané chyby postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa a v konečnom dôsledku aj absencia uvedenia konkrétnych námietok, ktoré sťažovateľ mal v úmysle namietat, ale pre skrátenie lehoty ich nenamietal, sú tými okolnosťami, ktoré, vo svojom súhrne napokon viedli ústavný súd k prijatiu záveru, že najvyšší súd svojím postupom a namietaným rozhodnutím sp. zn. 4 Tost 2/2020 z 22. januára 2020 pozbavil sťažovateľa osobnej slobody spôsobom neodporujúcim zákonu – Trestnému poriadku. Ústavný súd pre úplnosť poznamenáva, že zároveň tieto skutočnosti predstavujú aj dôvod, pre ktorý na aktuálnu vec sťažovateľa neaplikoval právny záver vyplývajúci napr. z judikatúry Ústavného súdu Českej republiky (pozri nálezy sp. zn. I. ÚS 1895/08 z 10. novembra 2008, sp. zn. II. ÚS 200/13 zo 16. júla 2013, sp. zn. I. ÚS 2346/16 z 25. septembra 2014, sp. zn. I. ÚS 1692/18 zo 4. septembra 2018, sp. zn. III. ÚS 3333/19 zo 6. decembra 2019, sp. zn. II. ÚS 816/20 z 28. mája 2020), ktorý avšak za iných (procesných i skutkových) okolností považuje situáciu, keď všeobecný súd nepočká na avizované doplnenie dôvodov sťažnosti, za porušenie základných práv sťažovateľov.

70. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

71. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu